

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 181/2025-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Regionálne cesty Bratislava a.s.**, Čučoriedková 6, Bratislava, IČO 35 947 161, zastúpenej Kreston Slovakia Legal, s.r.o., Mlynské nivy 49, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B3-61Cpr/24/2020 (pôvodne konanie vedené Okresným súdom Bratislava III pod sp. zn. 61Cpr/24/2020) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B3-61Cpr/24/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B3-61Cpr/24/2020 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie **2 000 eur**, ktoré **je** jej Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **856,75 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto nálezu sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 15. októbra 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie svojej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v napadnutom konaní označenom v záhlaví tohto nálezu (pôvodne napadnuté konanie vedené okresným súdom). Sťažovateľka navrhuje uloženie príkazu mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 eur, ako aj náhradu trov konania.
2. Z ústavnej sťažnosti a vyžiadaného súdneho spisu vyplýva, že sťažovateľka vystupuje v procesnom postavení žalovanej, proti ktorej sa žalobca (██████████) žalobou podanou okresnému súdu 31. augusta 2020 domáhal určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru dohodou podľa § 60 Zákonníka práce.
3. Dňa 28. februára 2025 bol mestským súdom vyhlásený rozsudok č. k. B3-61Cpr/24/2020-413, ktorým bola žaloba zamietnutá (výrok I) a sťažovateľke bol priznaný nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok II), ktorý bol zároveň v rovnaký deň doručovaný elektronicky sporovým stranám.
4. Uznesením ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 181/2025 z 27. marca 2025 bola ústavná sťažnosť sťažovateľky prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Podstatou argumentácie je námietka existencie zbytočných prietáhov v napadnutom konaní. Sťažovateľka dôvodí nečinnosťou súdu prvej inštancie v trvaní viac ako 25 mesiacov, pričom zdôrazňuje naliehavý právny záujem na ukončení konania z dôvodu, že každý mesiac predlžovania konania v prípade jej neúspechu navyšuje povinnosť nahradiť mzdu, ktorú požaduje žalobca, a to o nie zanedbateľnú sumu 1 749,61 eur.
6. Pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 6. septembra 2022, bolo odročené na neurčito z dôvodu legislatívnej zmeny obsiahnutej v zákone č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov v znení neskorších predpisov, t. j. z dôvodu, ktorý mal nastať až o jeden kalendárny rok neskôr. Sťažovateľka podotýka, že v skutkovo a obsahovo totožnej veci o neplatnosť skončenia pracovného pomeru iného zamestnanca, ktorá sa začala v totožný deň s vecou sťažovateľky, bolo vydané rozhodnutie vo veci samej ešte pred nadobudnutím účinnosti predmetnej novely (vec vedená okresným súdom pod sp. zn. 21Cpr/24/2020). Odročenie pojednávania bolo neúčelné a nelogické a priamo porušujúce ústavné práva sťažovateľky na bezprietahovosť.
7. Vo veci je nečinný aj mestský súd, ktorý od účinnosti zmeny v súdnej mape v napadnutom konaní nevykonal počas doby 16 mesiacov žiadny úkon.

8. Skutkovú a právnu jednoduchosť prejednávanej veci odôvodňuje sťažovateľka totožnosťou žalôb podaných bývalými zamestnancami sťažovateľky na súde prvej inštancie (konania vedené mestským súdom pod sp. zn. B3-21Cpr/24/2020 – rozsudok vyhlásený 21. apríla 2023 a konanie vedené mestským súdom pod sp. zn. B3-63Cpr/7/2020 – rozsudok vyhlásený 16. mája 2024). Súd prvej inštancie ani po viac ako štyroch rokoch v jej veci nerozhodol.

9. Priznanie primeraného finančného zadost'učinenia sťažovateľka odôvodňuje nezodpovednosťou a neodbornosťou vo veci konajúceho súdu prvej inštancie, ktoré napádajú právnu istotu a dôveru v riadne vedenie sporového konania.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

10. Na výzvu ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti vyjadril mestský súd v zastúpení jeho predsedníčkou prípisom sp. zn. 1SprV/31/2025 z 23. apríla 2025, z ktorého v reakcii na prehľad procesných úkonov vo veci vykonaných vyplynulo, že z dôvodu realizácie zmien v sídlach a obvodoch súdov bolo nad ľudské úsilie zaručiť osobitnú rýchlosť napadnutého konania.

11. Na strane sťažovateľky neboli vzhliadnuté skutočnosti, ktoré by bolo možné označiť za také, ktoré prispeli k predĺženiu konania. Predsedníčka mestského súdu však poukázala na správanie žalobcu, v ktorého dôsledku došlo k odročeniu pojednávania, ktoré sa uskutočnilo 19. novembra 2024, na 29. január 2025.

12. Predsedníčka mestského súdu uzavrela, že k predĺženiu napadnutého konania prispelo prerozdelenie agendy z dôvodu dlhodobej neprítomnosti zákonnej sudkyne, ako aj implementácia zmien v súdnej mape, čo odôvodňuje záver o opodstatnenosti ústavnej sťažnosti. Vzhľadom na okolnosti, v ktorých dôsledku došlo k priedňhom však považuje finančné zadost'učinenie za neprimerane vysoké.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podania mestského súdu a obsahu ústavnej sťažnosti sťažovateľky, berúc do úvahy skutočnosti vyplývajúce z predmetného spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie, dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

14. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedňhov vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedňhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

15. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k obsahovo totožnému právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

16. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konanie o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru, v ktorom sťažovateľka vystupuje na strane žalovanej, tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a nemožno ho považovať za právne zložité. Obsah vyžiadaného spisu a ani vyjadrenie predsedníčky mestského súdu právnu skutkovú zložitosť prejednávanej veci nepreukazujú.

17. Z hľadiska povahy veci považuje ústavný súd za relevantné zvýrazniť najmä to, že pracovnoprávne spory a mzdové nároky z nich vyplývajúce považuje za spory mimoriadne citlivej povahy (II. ÚS 32/02, IV. ÚS 82/02, IV. ÚS 4/05, III. ÚS 35/07, III. ÚS 1/09), ktoré pripúšťajú chápanie zbytočných prietahov v prísnejšom meradle, ako to je pri iných súdnych sporoch, ktoré nemajú súvis s existenčnou otázkou strany v spore. V týchto sporoch by súd mal postupovať čo najrýchlejšie a efektívne, a to predovšetkým z dôvodu závažných sociálnych dopadov týchto sporov na samotné strany sporu. Taktiež z judikatúry ESLP (napr. Vocaturo proti Taliansku, rozsudok z 24. 5. 1991) vyplýva, že pracovnoprávne spory si zo svojej povahy vyžadujú urýchlené rozhodnutie, či už ide o prístup k slobodnému povolaniu, živobytie sťažovateľa, pokračovanie v zamestnaní, napadnutie skončenia pracovného pomeru, suspendovanie sťažovateľa, alebo jeho opätovné dosadenie do funkcie, alebo ak má žalovaná suma pre sťažovateľa zásadný význam (napríklad vo veciach týkajúcich sa invalidného dôchodku, náhrady škody na zdraví a podobne). V konkrétnych okolnostiach veci je však sťažovateľkou obchodná spoločnosť vystupujúca v pozícii zamestnávateľky, u ktorej sú v zásade dopady rozhodovania súdom v pracovnoprávných sporoch menej intenzívne, akoby to bolo v prípade zamestnanca, u ktorého by predmet konania mal nepochybne súvis s jeho existenčným bytím. Na uvedenú skutočnosť preto ústavný súd prihliadal pri rozhodovaní o sume priznaného finančného zadosťučinenia.

18. V súvislosti s druhým kritériom, ktorým je správanie sťažovateľky ako sporovej strany, ústavný súd konštatuje, že nezistil také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali záver, že sťažovateľka prispela k predĺženiu napadnutého konania. Napokon takéto skutočnosti nevyplynuli ani z vyjadrenia mestského súdu.

19. Ústavný súd napokon preskúmal samotný postup mestského súdu. V tomto smere poukazuje už na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej k vzniku zbytočných prietahov v konaní pred všeobecným súdom môže dôjsť nielen jeho nečinnosťou, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou (m. m. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

20. Z prehľadu vo veci sťažovateľky vykonaných procesných úkonov vyplýva neefektívna činnosť pôvodne konajúceho okresného súdu súvisiaca so zabezpečovaním procesných úkonov doručovania vzájomných vyjadrení, keď duplika sťažovateľky bola doručovaná žalobcovi na oboznámenie

až po uplynutí viac ako 8 mesiacov od jej predloženia okresnému súdu, ako aj nariadovania prvého pojednávania vo veci, ktoré sa uskutočnilo až po uplynutí viac ako 19 mesiacov od doručenia žaloby.

21. Okrem neefektívnej činnosti sa postup súdu prvej inštancie vyznačoval aj neodôvodnenou nečinnosťou, a to v období od septembra 2022, keď sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, až do novembra 2024, keď sa vo veci začalo opätovne pojednávať. Nečinnosť súdu prvej inštancie tak presiahla obdobie dvoch rokov. V tomto smere nemožno bezhranične akceptovať ako dôvod odročenia legislatívnu zmenu, ktorou bola do praxe zavedená tzv. nová súdna mapa, a to s prihliadnutím na značný časový odstup odročenia pojednávania do času implementácie legislatívnych zmien, ako aj z dôvodu existencie totožného konania, v ktorom bolo meritórne rozhodnuté už pred zavedením tzv. novej súdnej mapy (k tomu pozri aj argumentáciu sťažovateľky obsiahnutú v bodoch 6 a 8 tohto nálezu).

22. V období od novembra 2024 do februára 2025, keď bolo vyhlásené meritórne rozhodnutie, mestský súd postupoval plynulo a bez zbytočných prieťahov, pričom v súčasnosti z dôvodu v marci 2025 podaného odvolania vykonáva procesné úkony administratívneho charakteru, ktoré sú nevyhnutné k predloženiu veci odvolaciemu súdu.

23. Na podklade skutočností uvedených v bodoch 16 až 22 tohto nálezu ústavný súd dospel k záveru, že mestský súd v napadnutom konaní neefektívnym postupom a ničím neodôvodnenou nečinnosťou nezvolil taký procesný postup, ktorý by smeroval k rýchlemu rozhodnutiu vo veci samej, a tým aj k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádzala. Postupom mestského súdu v napadnutom konaní preto došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výrokovej časti tohto nálezu).

V.

Príkaz vo veci konať a primerané finančné zadost'účinenie

24. Vzhľadom na to, že vo veci dosiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté, aj keď mestský súd vo veci už meritórne rozhodol rozsudkom z 28. februára 2025, avšak v súčasnosti vykonáva administratívne úkony súvisiace s predložením veci odvolaciemu súdu, ústavný súd prikázal mestskému súdu, aby v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy vo veci konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výrokovej časti tohto nálezu).

25. Cieľom primeraného finančného zadost'účinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04, I. ÚS 164/2018).

26. Prihliadajúc na petit ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka si uplatnila primerané finančné zadost'účinenie v sume 5 000 eur, ktoré odôvodnila skutočnosťami bližšie uvedenými v bode 9 tohto nálezu.

27. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

28. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci a berúc do úvahy neefektívnu činnosť, ako aj nečinnosť súdu prvej inštancie, povahu a rozsah práv sťažovateľky, ktoré boli porušené, predmet konania, ako aj jeho význam pre sťažovateľku so zdôraznením osobitosti veci týkajúcej sa pracovnoprávneho sporu (ktorého dĺžka dolieha hlavne a najmä na protistranu sťažovateľky), ktorá si vyžaduje náležitú starostlivosť pri rozhodovaní, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadost'učinenia sťažovateľke v sume 2 000 eur (bod 3 výrokovej časti tohto nálezu). Vzhľadom na priznanie finančného zadost'učinenia v sume 2 000 eur oproti sťažovateľkou navrhovanej sume 5 000 eur vo zvyšnej časti ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výrokovej časti tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

29. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v sume 856,75 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie ústavnej sťažnosti) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2024 v sume 343,25 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2024 v sume 13,73 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Náhrada trov konania predstavuje sumu 713,96 eur a po jej navýšení o daň z pridanej hodnoty, keďže právna zástupkyňa sťažovateľky je jej platiteľkou, celkovo sumu 856,75 eur (bod 4 výrokovej časti tohto nálezu).

30. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 7. mája 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu